

การออกแบบเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี
และพิธีกรรมของกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์
The Designing of Costumes Worn in the Parades of Traditional Events
and Rituals of Roi-Kean-Sara-Sin Provincial Group

ณัฐปกรณ์ อภิมาตย์รัตน์^{*1} และ ชิลิกา วรณจันทร์^{**2}

^{1,2}สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

E-mail: ban_nadtaya@hotmail.com

Received: June 4, 2018 Revised: June 4, 2018 Accepted: July 19, 2018

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาและหลักการออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณีและพิธีกรรมของกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและนำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ การออกแบบเป็นการสร้างความหมายและเอกลักษณ์ผ้าทอพื้นบ้านของกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความหมายในเชิง “สัญลักษณ์” กับ การสร้าง “เอกลักษณ์” ของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของทั้ง 4 จังหวัด ได้แก่ 1) จังหวัดร้อยเอ็ด ลายผ้าประจำจังหวัด คือ ผ้าลายสาเกต 2) จังหวัดขอนแก่น ลายผ้าประจำจังหวัด คือ ลายมัดหมี่สร้างสรรค์ 3) จังหวัดมหาสารคาม ลายผ้าประจำจังหวัด คือ ลายสร้อยดอกหมาก 4) จังหวัดกาฬสินธุ์ ลายผ้าประจำจังหวัด คือ ผ้าแพรวา ซึ่งทั้ง 4 จังหวัดในกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ ได้ประกาศให้เป็นผ้าลายเอกลักษณ์ประจำแต่ละจังหวัดและเมื่อได้ทราบถึงเอกลักษณ์ลายผ้าประจำจังหวัด ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจจากการสวมใส่เสื้อผ้าของผู้คนที่มาร่วมงาน รวมไปถึงมูลเหตุของการจัดการประเพณี จึงได้แนวทางปฏิบัติการและออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณีและพิธีกรรม ให้สอดคล้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมและแนวคิดการออกแบบเครื่องแต่งกาย โดยยึดหลักการออกแบบการใช้วัสดุทดแทนในการสร้างสรรค์ชุดโดยนำเอาเอาวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นมาปรับประยุกต์ใช้ นำไปสู่ปฏิบัติการและออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณีและพิธีกรรมของกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ ซึ่งแรงบันดาลใจในการออกแบบนั้นล้วนได้มาสัญลักษณ์และเอกลักษณ์ซึ่งมีความหมายในแต่ละชุดเพื่อไปนำไปสู่การตัดเย็บและการนำไปใช้งานได้จริง โดยส่วนประกอบในแต่ละชุดนั้นมีความหมายซึ่งสอดคล้องกับบริบทของงานประเพณีและขบวนแห่ที่นำไปใช้บนพื้นฐานของวัฒนธรรมอันดีงาม

คำสำคัญ: การออกแบบ ชุดเครื่องแต่งกาย ประเพณี

Abstract

This research aimed to study the history and the principle of costumes designing worn in parade of the rituals and traditional events of Roi-Kaen-Sara-Sin provincial group. The research methodology was qualitative research and presented the result by descriptive statistic. Designing was the formation of meaning and identity of local woven fabric of Roi-Kean-Sara-Sin provincial group. It was also the formation of meaning as a “symbolic” and created the “identity” of One Tambon One Product of Roi-Kean-Sara-Sin provincial group including: 1) fabric in Saket pattern of Roi Et province, 2) fabric in creative Mud-mee pattern of Khon Kaen province, 3) fabric in Soi-Dork-Mahk pattern of Maha Sarakham province, and 4) fabric in Praewa pattern of Kalasin province. All four provinces of Roi-Kean-Sara-Sin provincial group had announced that all stated fabrics patterns were a unique fabric of each province. When realized the fabric pattern of each province, the researcher was also inspired by the costumes of people attending the traditional events and

their reason of holding the traditional events. Then, the guidelines for operation and design of costumes used in the parades of traditional events and rituals were obtained with the consistent of the engagement theory and concept of costume design which based on the principle of design by using local raw materials as an alternative material for creating costumes. These principles led to operation and design of costumes used in the parades of traditional events and rituals of Roi-Kean-Sara-Sin provincial group. The design inspiration was obtained from their symbols and identities which had meaningful in each costume and led to implement in the dressmaking process and use in the real world. The components in each costume had its meaning which correspond to the context of the tradition events and the parade which used the costume as the basic of beautiful culture.

Keywords: Design, Costume, Traditional

บทนำ

การออกแบบเครื่องแต่งกาย ส่วนหนึ่งนักออกแบบจะมีแรงบันดาลใจของตนเอง แรงบันดาลใจจากแบบเครื่องแต่งกายในอดีต ผสมผสานกันโดยอาศัยองค์ประกอบต่างๆ คือเส้นกรอบนอกของรูปทรง ลักษณะของเสื้อผ้าเช่น ผิดสัมผัส ลวดลายผ้า ประโยชน์ใช้สอยความสะดวกสบาย และจุดเด่นหรือจุดเน้นของรูปแบบเสื้อผ้านฤมล ปราชญโยธิน (2559) ในการปฏิบัติงานของแต่ละอาชีพ ความต้องการเสื้อผ้าสวมใส่ในการทำงานจะมีลักษณะที่แตกต่างกันในแต่ละอาชีพ การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นหมู่ จึงจำเป็นต้องมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายมาเป็นขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม อันเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตที่ตึงตามปฏิบัติต่อเนื่องกันมาในชุมชนและสังคม วัฒนธรรมมีพื้นฐานมาจากสิ่งแวดล้อมเช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ศาสนา และความเชื่อในแต่ละชุมชนจะมีวัฒนธรรม ประเพณี ที่สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของแต่ละชุมชน วัฒนธรรมประเพณี มีหลายลักษณะ วัฒนธรรมในแต่ละชุมชนทำให้คนในชุมชนมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น การแต่งกาย การดำเนินชีวิต อาหารการกิน ประเพณีต่างๆ การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวในชุมชนของตน ทำให้เราได้เรียนรู้การดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชน รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาในชุมชน ทำให้เราเกิดความรักความภาคภูมิใจ และร่วมกันรักษาสืบที่ตึงตามในชุมชนของตนให้คงอยู่

ภูมิปัญญาด้านงานประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา และการเคารพบูชาสิ่งเหนือธรรมชาติ คนไทยนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ ก่อนพุทธกาลคนจะนับถือสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ผีสงฆ์ เทวดา จิตวิญญาณ ควบคู่ไปกับการ

ประกอบพิธีกรรมในรูปของประเพณีและการปฏิบัติกรต่างๆ จึงมักมีการเคารพบูชาสิ่งเหนือธรรมชาติอยู่เสมอ งานประเพณี ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ส่วนใหญ่เป็นงานประเพณีที่มุ่งเน้นทางศาสนา และงานประเพณีที่มุ่งเน้นทางด้านการเคารพบูชาสิ่งเหนือธรรมชาติ ยศ สันติสมบัติ (2540) กล่าวคือ งานประเพณีเป็นระเบียบแบบแผนที่กำหนดพฤติกรรมของคนในสังคมซึ่งยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นที่ยอมรับของส่วนรวมประเพณีของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะมีลักษณะที่คนในกลุ่มนั้นประพฤติปฏิบัติสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งต่อเนื่องกันจนเป็นมรดกทางสังคมที่คนเหล่านั้นถือว่าถูกต้องและตึงตามในแต่ละท้องถิ่นของประเทศไทยมีประเพณีที่หลากหลายไปตามความเชื่อของผู้คนที่สังคมได้ถ่ายทอดสืบทอดกันมา ถึงแม้ในปัจจุบันความเจริญทางด้านวิทยาการต่างๆจะมีเพิ่มมากขึ้นแต่ประเพณีเหล่านั้นก็ยังคงมีผู้ปฏิบัติสืบสานกันมาอย่างต่อเนื่อง นวลน้อย บุญวงศ์ (2542) กล่าวว่าประเพณีเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติของกลุ่มคนในสังคมให้เกิดระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขประเพณีไทยก็จะชี้ให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยถ้าไม่มีประเพณีซึ่งเป็นกรอบของการดำเนินชีวิตแล้วสังคมไทยก็คงไม่มีหลักในการยึดถือและปฏิบัติเพื่อที่จะอยู่ร่วมกันดังนั้นคนไทยจึงควรภาคภูมิใจที่มีประเพณีไทยที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองซึ่งรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต่างมุ่งฟื้นฟูและส่งเสริมประเพณีไทยทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติในเกือบทุกจังหวัดเพื่อตึงดูคนไทยและชาวต่างชาติให้มาเที่ยวเมืองไทยมากขึ้นโดยอาศัยประเพณีไทยที่ตึงตามและหาได้ยาก

แม้ว่ารัฐบาลจะให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูและ

ส่งเสริมประเพณีไทยแต่เนื่องจากการพัฒนาประเทศไทย ในหลายทศวรรษที่ผ่านมาเป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอาศัยการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักอันจะนำไปสู่ความทันสมัยและทัดเทียมอารยประเทศประกอบกับความก้าวหน้าทางด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและภาคอุตสาหกรรมต่างๆ มีการเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้นจนสามารถเรียกว่าโลกไร้พรมแดนวัฒนธรรมต่างชาติได้หลั่งไหลเข้ามาและมีบทบาทต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมไม่ว่าจะเป็นแนวคิดหรือวิถีชีวิตความเป็นอยู่จนส่งผลต่อเยาวชนที่รับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเกิดการทำลายพื้นฐานทางปัญญาที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ทำให้ความเชื่อและการดำเนินวิถีชีวิตตามประเพณีแบบดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไปมาก นอกจากนี้สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การสื่อสาร และการคมนาคมที่สะดวกสบายมากขึ้นความเจริญก้าวหน้าทั้งหลายที่หมุนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เยาวชนรุ่นใหม่ลุ่มหลงในสิ่งที่ก้าวล้ำทันสมัยต่างๆ เริ่มไขว่คว้าสับสน หลงลืมและเข้าใจผิดเกี่ยวกับประเพณีดั้งเดิมของตนเองมีค่านิยมที่มุ่งเน้นบริโภคนิยมทำให้การสืบสานประเพณีและภูมิปัญญาที่ดีงามของชุมชนผุ้ร่อนด้นั้นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญในงานประเพณีต่างๆ จึงได้มีโครงการงานประเพณีและของดีประจำจังหวัดขึ้นในปีการท่องเที่ยว “อะเมซิงไทยแลนด์” (Amazing Thailand)

ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของประเพณีอันมีความสำคัญต่อคนในทุกพื้นที่ในกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยมี ฮิต 12 ครอง 14 เป็นงานประเพณีที่โดดเด่นและแสดงได้ชัดเจนในแต่ละเดือน มิเพียงเท่านั้นยังเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตและและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ผู้วิจัยจึงได้เลือกออกแบบชุดเครื่องแต่งกายของกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ประกอบไปด้วยสี่จังหวัด คือ ร้อยเอ็ด ขอนแก่น สารคาม และกาฬสินธุ์ โดยทั้งสี่จังหวัดนี้มีประเพณีประจำจังหวัดที่ได้จัดขึ้นเป็นประจำ และมีการจัดขบวนแห่ที่สวยงาม ซึ่งองค์ประกอบในแต่ละขบวนประกอบไปด้วยผู้ร่วมขบวนจำนวนมากและมีเอกลักษณ์ประจำจังหวัดในแต่ละจังหวัด โดยแต่ละจังหวัดนั้นก็ได้มีการนำเอาชุดเครื่องแต่งกายอันเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นให้ผู้ร่วมขบวนได้สวมใส่เป็นประจำ เมื่อความต้องการที่จะต้องการใช้เครื่องแต่งกายมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญจึงได้มีการออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม โดยคำนึงการใช้งาน ความเหมาะสม ความสวยงาม และเน้นการนำเอาวัตถุดิบในแต่ละพื้นถิ่นมาปรับประยุกต์ใช้วัตถุดิบ

ทดแทนเพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิตและสามารถที่ผลิตเป็นชุดต้นแบบออกมาให้เกิดประโยชน์มากที่สุดโดยคำนึงและให้คงอยู่บนพื้นฐานการรักษาวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมอันดีงามของเอกลักษณ์กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์นำไปสู่การออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความเป็นมา หลักการออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี และพิธีกรรมของกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

เอกลักษณ์ลายผ้าประจำจังหวัดของ “กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์” ประกอบไปด้วย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ มีเพียงเท่านั้นเรายังได้ทราบถึงโอกาสและเวลาในการนุ่งห่มหรือสวมใส่ผ้าเอกลักษณ์ในแต่ละจังหวัด โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลในแต่ละประเพณีที่เป็นประเพณีประจำจังหวัดโดยผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น 5 ประเภทนั่นก็คือ 1. งานกาชาดหรืองานประจำปี 2. งานขบวนแห่ในประเพณี 3. งานขบวนแห่ทางด้านศาสนา 4. งานขบวนแห่เฉลิมฉลองประจำปี และ 5. งานขบวนแห่เกี่ยวกับความเชื่อ ผู้วิจัยนั้นได้ลงพื้นที่และการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้รู้ในแต่ละจังหวัดของ “กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์” โดยมีการวิเคราะห์ผ่านทฤษฎีการมีส่วนร่วม และการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มประชากรตัวอย่างในแต่ละจังหวัดนั้นนำไปสร้างแนวทางการปฏิบัติการและออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ผ่านแนวคิดการออกแบบเครื่องแต่งกาย โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในเทศบาลจังหวัด 4 จังหวัด จำนวนจังหวัดละ 6 คน รวม 24 คน บุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด 4 จังหวัดจำนวนจังหวัดละ 3 คน รวม 12 คน ครู-อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ดและกาฬสินธุ์ จังหวัดละ 5 คน รวม 10 คน สถาบันอุดมศึกษา ครู อาจารย์โรงเรียนที่มีหน้าที่รับผิดชอบในงานประเพณีประจำจังหวัดทั้ง 4 จังหวัดในกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ จังหวัดจำนวนจังหวัดละ 5 คน รวม 20 คน กลุ่มรัฐวิสาหกิจที่ส่วนร่วมในงานบุญประเพณี พ่อค้า พระสงฆ์ ประชาชนร่วมถึงคุ้มวัดต่างๆ

4 จังหวัด จำนวนจังหวัดละ 10 คน รวม 40 คน การคัดเลือก กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 86 คน โดยมีเครื่องมือ คือ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้ คือ การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม การบันทึกและการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยสรุปผลและอภิปรายผล และนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลักการออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ “กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์” ประกอบไปด้วย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการออกแบบนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผ่านทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ และการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มประชากรตัวอย่างในแต่ละจังหวัดนั้นนำไปสร้างแนวทางปฏิบัติการและออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยยึดหลักการออกแบบในการสร้างสรรค์ชุดและมีแรงบันดาลใจในการออกแบบโดยมีหลักการใช้วัสดุ

ทดแทนในการออกแบบชุดนั้นโดยที่ผู้วิจัยเองนั้นจะคำนึงถึงต้นทุนในการผลิต เลือกใช้วัสดุทดแทนในการตัดเย็บ เช่น หากต้นแบบเคยใช้วัสดุเป็นผ้าไหมในการตัดเย็บ ผู้วิจัยจะเลือกใช้ผ้าฝ้ายทดแทนเพื่อลดต้นทุนในการผลิตโดยการนำผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละจังหวัด แต่ใช้วัสดุทดแทนโดยปรับเปลี่ยนวัตถุดิบในการตัดเย็บชุดและออกแบบให้อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมเดิมผ่านแนวคิดการออกแบบเครื่องแต่งกายโดยยกตัวอย่างการสร้างชุดต้นแบบ ซึ่งผู้วิจัยนั้นจะนำเสนอแรงบันดาลใจในการออกแบบชุดและขั้นตอนในการออกแบบและรายละเอียดของชุดที่ผ่านการออกแบบ นำไปสู่การสร้างงานผ่านการร่างรูปภาพและเลือกสีนำไปสู่การตัดเย็บชุดต้นแบบ จนสามารถนำมาสวมใส่ได้จริงในงานบุญประเพณี สามารถตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้ ดังตัวอย่างที่จะเสนอข้อมูลเป็นชุดของ 4 จังหวัดโดยยกตัวอย่างจังหวัดละ 1 งานประเพณี

การและออกแบบชุดเครื่องแต่งกาย ประจำจังหวัดจังหวัดร้อยเอ็ด (งานกาชาดหรืองานประจำปี : ประเพณีบุญผะเหวด) แรงบันดาลใจในการออกแบบชุดในงานประเพณีบุญผะเหวด เนื่องจากประเพณีบุญผะเหวดเป็นประเพณีประจำจังหวัดร้อยเอ็ด เวลาแห่งพระเวสสันดรเข้าเมืองในต้องแห่ผ่านประตูสาเกต ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจในการออกแบบชุดโดยมีเอกลักษณ์คือประตูสาเกตอันเป็นเอกลักษณ์ เพื่อใช้ในงานกาชาดหรืองานประจำปี

ภาพประกอบที่ 1 ประตูสาเกต

ส่วนประกอบที่สำคัญของชุด คือ ผ้าถุงที่เรียกว่า ผ้าถุงผ้าบุญ เสื้อลูกไม้และผ้าฝ้ายสีขาวสำหรับตัดตัวเสื้อ และที่สำคัญที่สุด คือ สไบผ้าบุญ เป็นผ้าทอเทคนิคขิด สีของ

ผ้าเป็นสีม่วงดอกอินทนิลบก ซึ่งเป็นสีของดอกไม้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ดลวดลายบนผืนผ้าเกิดจาก 1. ลายคำภา 2. ลายเต้าน้อย 3. ลายขาและลายลูกตุ้ม 4. ลายประตูสาเกต

และ 5. ลาย 101 โดยส่วนประกอบหลักของชุดที่ผู้วิจัยได้
สร้างสรรค์นั้นส่วนประกอบหลักนั้นคือสไบผ้าบุญร้อยเอ็ด
ผู้วิจัยได้เอามานำเสนอผ่านกระบวนการออกแบบและเป็น

องค์ประกอบหลักของชุดที่สวมใส่ในงานประเพณีประจำ
จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพประกอบที่ 2 ลายสไบผ้าบุญที่มีลายเป็นเอกลักษณ์

ขั้นตอนการออกแบบชุด

ภาพประกอบที่ 3-4 ชุดเครื่องแต่งกายตัวอย่างด้านหน้า-หลังของจังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพประกอบที่ 5 ภาพชุดสำเร็จเครื่องแต่งกายของจังหวัดร้อยเอ็ด

เครื่องแต่งกาย : สุภาพสตรี

1. เสื้อ ใช้ผ้าลูกไม้สีขาวที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นซึ่งเป็นการจำกัดงบประมาณ ตัดเย็บในรูปทรงเสื้อแขนยาว โดยต่อแขนด้วยผ้าชีพองให้มีความพลิ้วไหว ออกแบบเพื่อความสวยงามและคงทนถาวรเหมาะแก่การสวมใส่ได้ในทุกโอกาส

2. สไบ เป็นผ้าสไบที่มีลายเอกลักษณ์ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด คือ ผ้าบุญร้อยเอ็ด ซึ่งได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน มีการทอหลากหลายสีมากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการสวมใส่และยังเป็นการสนับสนุนกลุ่มสตรีทอผ้าในท้องถิ่นอีกด้วย

3. ผ้านุ่ง เป็นผ้าฝ้ายชุดผ้าบุญทอด้วยลายที่ถูกออกแบบให้เข้าชุดกับสไบผ้าบุญร้อยเอ็ด โดยสีที่ทอนั้นเป็นสีชมพูอมม่วงอันเป็นสีของดอกอินทนิล ดอกไม้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด

4. เครื่องประดับ เครื่องประดับเงิน ประกอบไปด้วย สร้อย ต่างหูขจร กำไล เข็มขัด ดอกไม้ทัดผม

5. ทรงผม รวบมวยข้างซ้าย

เครื่องแต่งกาย : สุภาพบุรุษ

1. เสื้อ ใช้ผ้าฝ้ายสีขาวที่มีการทออยู่ในท้องถิ่นมาตัดเย็บในรูปแบบเสื้อทรงอย่างน้อยเพื่อให้เข้ากับสมัยนิยม และยังเป็นการเพิ่มมูลค่าของผ้าทอในท้องถิ่น

2. ผ้าคาดเอว เป็นผ้าสไบที่มีลายเอกลักษณ์ประจำจังหวัดร้อยเอ็ดนั่นก็คือ ผ้าบุญร้อยเอ็ด สีชมพูอมม่วงอันเป็นสีของดอกอินทนิล ดอกไม้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน มีการทอหลากหลายสีมากขึ้นเพื่อเพิ่มโอกาสในการสวมใส่และยังเป็นการสนับสนุนกลุ่มสตรีทอผ้าในท้องถิ่นอีกด้วย

3. ผ้านุ่ง ผ้าโสร่งเป็นผ้าฝ้ายโทรสวมใส่สะดวกระบายอากาศได้ดีมีการทอแพร่หลายในท้องถิ่น ง่ายต่อการซักกรีด

4. เครื่องประดับ สร้อยเม็ดปะเก้อม

5. ทรงผม หวีเสยตามความนิยม

ภาพประกอบที่ 6-7 ชุดที่ตัดเย็บหลังจากการออกแบบ ด้านหน้า-หลัง

การออกแบบชุดเครื่องแต่งกาย ประจำจังหวัดขอนแก่น

ภาพประกอบที่ 8 ความนิยมการใช้ผ้าขาวม้าในการสวมใส่ของชาวขอนแก่น

ภาพประกอบที่ 9 พ่อเมืองแม่เมืองสวมใส่ชุดที่ตัดเย็บจากผ้าขาวม้า

งานกาชาดหรืองานประจำปี : งานเทศกาลไหม และประเพณีผูกเสี่ยว แรงบันดาลใจ เนื่องจากงานเทศกาลไหมและประเพณีผูกเสี่ยวประจำจังหวัดขอนแก่น และสิ่งที่เราได้พบเห็นบ่อยครั้งภายในงานนั้นก็คือ เวลาเปิดงานสิ่งที่นำมาเป็นของกำนัลแก่พ่อเมืองแม่เมืองนั้นก็คือผ้าขาวม้า

โดยนำมาผูกเอว ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจในการออกแบบชุดโดยมีเอกลักษณ์โดยการนำผ้าขาวม้ามาตัดเย็บเป็นชุดเพื่อสวมใส่ในงาน ผู้วิจัยได้นำเสนอผ่านกระบวนการออกแบบและเป็นองค์ประกอบหลักของชุดที่สวมใส่ในงานประเพณีประจำจังหวัดขอนแก่น

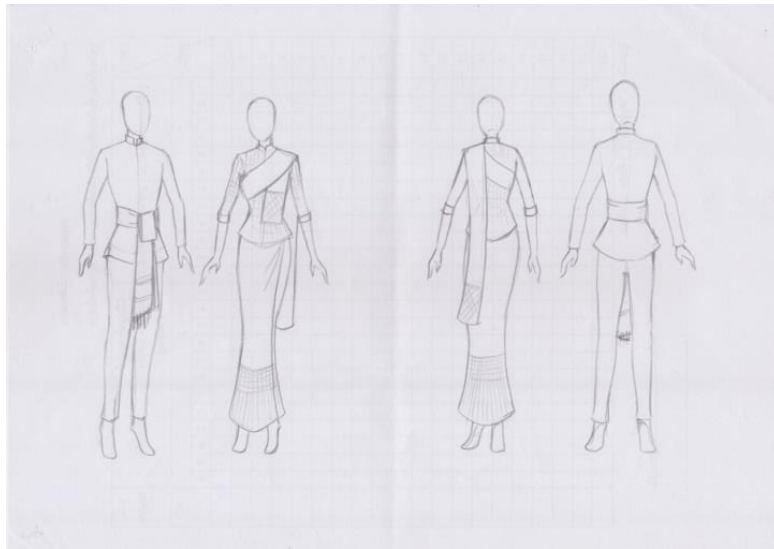

ภาพประกอบที่ 10 ผ้าขาวม้าหลากหลายสีสັນ

ส่วนประกอบสำคัญของชุด ผ้าขาวม้าขอนแก่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวมีความวิจิตรพิสดารตระการตามผสมผสานความคิดสร้างสรรค์ เป็นลายเฉพาะของผ้าขาวม้า

จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นลายมิกอันเป็นต้นแบบและเป็นลายเก่าแก่ของผ้าเมืองขอนแก่นและทำการทอลักษณะแบบสามตะกอจึงทำให้ผ้าหนาเนื้อแน่น

ขั้นตอนการออกแบบชุด

ภาพประกอบที่ 11-12 ชุดเครื่องแต่งกายตัวอย่างด้านหน้า-หลังของจังหวัดขอนแก่น

ภาพประกอบที่ 13 ภาพชุดสำเร็จเครื่องแต่งกายของจังหวัดร้อยเอ็ด

เครื่องแต่งกาย : สุภาพสตรี

1. เสื้อ ใช้ผ้าขาวม้าเนื้อฝ้ายสีฟ้า อันสื่อให้เห็นถึงความสดใสและความมีสีสันและเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในงานเทศกาล นำมาตัดเย็บในรูปแบบเสื้อแขนกระบอกคอจีน กระดุมผ่าหน้า โดยเน้นที่การสวมใส่ที่เรียบง่ายและเป็นเอกลักษณ์

2. สไบ เป็นผ้าสไบที่มีลายเดียวกันกับตัวเสื้อ โดยนำเอาผ้าพื้นมาแต่งที่ชายสไบ

3. ผ้านุ่ง เป็นผ้าฝ้ายทอมือซึ่งเป็นสิ่งที่เข้าชุดกันทั้งตัวเสื้อ สไบ และผ้าถุง โดยตัดเย็บเป็นผ้าถุงป้ายในรูปแบบชุดผู้ดีอีสานและตกแต่งเชิงผ้าถุงด้วยลวดลายผ้าขาวม้าสาเหตุที่เลือกผ้าฝ้ายในการตัดเย็บนั้น เนื่องจากผ้าฝ้ายนั้นดูแลรักษาง่ายและสวมใส่สบาย

4. เครื่องประดับ เครื่องประดับเงิน ประกอบไปด้วย สร้อย ต่างหูขจร กำไล เข็มขัด ดอกไม้ทัดผม

5. ทรงผมเกล้ามวยสูง

เครื่องแต่งกาย : สุภาพบุรุษ

1. เสื้อ ใช้ผ้าฝ้ายลายลูกแก้วสีฟ้าที่มีการทออยู่ในท้องถิ่นมาตัดเย็บเพราะเนื้อผ้านิ่มสวมใส่สบาย นำมาตัดเย็บในรูปแบบเสื้อทรงแขนกระบอกคอจีนทรงสูทเข้ากับสมัยนิยม
2. ผ้าคาดเอว เป็นผ้าขาวม้าสีฟ้าลายตาราง

อันสื่อให้เห็นถึงความสดใสและความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในงานเทศกาล

3. ผ้านุ่ง เป็นผ้าควบทางกระรอกเนื้อผ้าฝ้าย สวมใส่สบายระบายอากาศได้ดี ซึ่งเป็นผ้าที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น
4. เครื่องประดับ สร้อยเม็ดประเก้อม
5. ทรงผม หวีเสยตามความนิยม

ภาพประกอบที่ 14-15 ชุดที่ตัดเย็บหลังจากการออกแบบ ด้านหน้า-หลัง

การออกแบบชุดเครื่องแต่งกาย ประจำจังหวัดมหาสารคาม

งานกาชาดหรืองานประจำปี : งานประเพณีบุญเบิกฟ้า แรงบันดาลใจ ประเพณีบุญเบิกฟ้า เป็นประเพณีของชาวมหาสารคามที่ประกอบขึ้นตามความเชื่อว่า เมื่อถึงวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ของทุกๆ ปี ฟ้าจะเริ่มไขประตูปน โดยจะมีเสียงฟ้าร้อง และทิศที่ฟ้าร้องเป็นสัญญาณบ่งบอกตัวกำหนดปริมาณน้ำฝนที่จะตกลงมาหล่อเลี้ยงการเกษตรใน

ปีนั้น ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจในการออกแบบชุดให้ออกมาในลักษณะชุดผู้ดีอีสาน โดยเน้นโทนสีเหลืองทองอันสื่อให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของข้าวหลังจากการเก็บเกี่ยว ผู้วิจัยได้เอามานำเสนอผ่านกระบวนการออกแบบและประกอบประกอบหลักของชุดที่สวมใส่ในงานประเพณีประจำจังหวัดมหาสารคาม

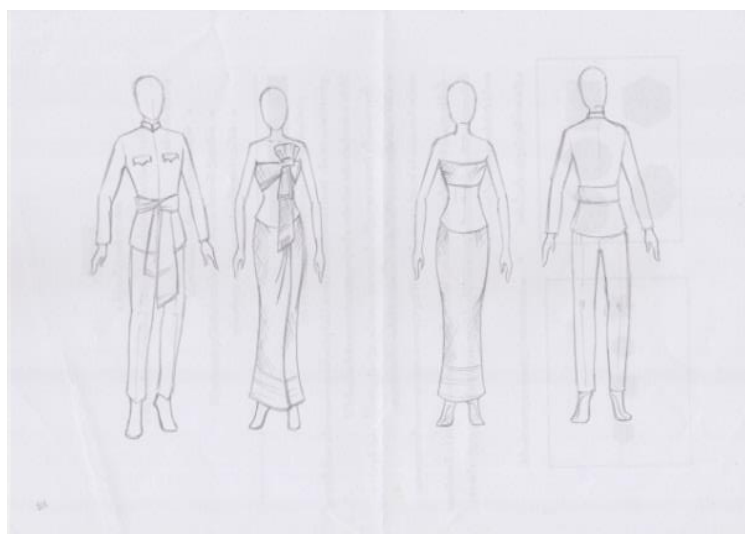

ภาพประกอบที่ 17 ผ้าไหมลายสร้อยดอกหมาก

ส่วนประกอบที่สำคัญของชุดนั้นก็คือ ผ้าฝ้ายสีเหลืองทองในการตัดเย็บ และผ้าลายสร้อยดอกหมากนำมาตัดเย็บเพื่อให้เป็นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ชื่อลายตามคำเรียกของคนโบราณ ปัจจุบันชาวบ้านอาจเรียกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น เช่น ลายเกล็ดปลา หรือลายโคมเก้า เกิดจากการนำเอาลายโคมหามัดซ้อนกับลายโคมเก้าและทำการโออบหมี่แลเงาเพื่อให้ลายแน่นขึ้นละเอียดขึ้น ทำให้มีคุณสมบัติพิเศษเป็นจุดเด่นคือเป็นลายเล็กที่มีความละเอียดอย่างยิ่ง เมื่อนำมาประยุกต์สีสันทันลงไปในกรมดย้อมแต่ละ

ครั้งจะทำให้มองดูสวยงามระยิบระยับจับตามีคุณค่ามากขึ้น การทอผ้าไหมลายสร้อยดอกหมาก เส้นไหมที่ใช้จะต้องเส้นเล็กมีความสม่ำเสมอ การทอผ้าไหมลายสร้อยดอกหมาก ใช้เวลาในการทอมากและขึ้นอยู่กับความละเอียดของลาย เฉพาะการมัดหมี่ใช้ระยะเวลาเวลานาน 4-5 วัน ยิ่งละเอียดก็ต้องขยายลำหมี่ให้มากขึ้นเป็น 49 ลำ หรือเป็น 73 ลำ ดอกก็จะมีขนาดเล็กลงไป ส่วนขั้นตอนการทอก็ใช้เวลาพอสมควร

ขั้นตอนการออกแบบชุด

ภาพประกอบที่ 18-19 ชุดเครื่องแต่งกายตัวอย่างด้านหน้า-หลัง ของจังหวัดมหาสารคาม

ภาพประกอบที่ 20 ภาพชุดสำเร็จเครื่องแต่งกายของจังหวัดมหาสารคาม

เครื่องแต่งกาย : สุภาพสตรี

1. ตัวเสื้อเกาะอก ใช้ผ้าไหมอิตาลีสีทองในการตัดเย็บสาเหตุที่เลือกผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมอิตาลีนั้นง่ายต่อการดูแลรักษา โดยเน้นให้เข้ารูปและพอดีตัวกับผู้สวมใส่
2. สไบ ใช้ผ้าพิมพ์ลายสร้อยดอกหมากอันเป็นผ้าลายประจำจังหวัดมหาสารคาม สาเหตุที่เลือกใช้ผ้าพิมพ์ลายสร้อยดอกหมากนั้นเนื่องจากมีราคาถูกและสีเทียบเคียงกับผ้าลายสร้อยดอกหมาก โดยใช้ลายเดียวกันกับผ้านุ่ง
3. ผ้านุ่ง ใช้ผ้าพิมพ์ลายสร้อยดอกหมากอันเป็นผ้าลายประจำจังหวัดมหาสารคาม สาเหตุที่เลือกใช้ผ้าพิมพ์ลายสร้อยดอกหมากนั้นเนื่องจากมีราคาถูกและสีเทียบเคียงกับผ้าลายสร้อยดอกหมากของจริง โดยเลือกผ้าที่เข้าชุดกันทั้งตัวเสื้อ สไบ และผ้านุ่ง โดยตัดเย็บเป็นผ้านุ่งป้ายยาวในรูปแบบชุดผู้ดีอีสาน
4. เครื่องประดับ เครื่องประดับเงิน ประกอบไป

ด้วย สร้อย ต่างหูจระ ก่าไล เข็มขัด ดอกไม้ทัดผม

5. ทรงผมเกล้ามวยสูง

เครื่องแต่งกาย : สุภาพบุรุษ

1. อก ใช้ผ้าไหมอิตาลีสีทองในการตัดเย็บสาเหตุที่เลือกผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมอิตาลีนั้นง่ายต่อการดูแลรักษา นำมาตัดเย็บในรูปแบบเสื้อทรงแขนกระบอกคอจีนทรงสูทเข้ากับสมัยนิยม
2. ผ้ายกเอว สไบ ใช้ผ้าพิมพ์ลายสร้อยดอกหมากอันเป็นผ้าลายประจำจังหวัดมหาสารคาม สาเหตุที่เลือกใช้ผ้าพิมพ์ลายสร้อยดอกหมากนั้นเนื่องจากมีราคาถูกและสีเทียบเคียงกับผ้าลายสร้อยดอกหมาก
3. ผ้านุ่ง ผ้ายกเป็นผ้าฝ้ายโทเรสวมใส่สะดวกระบายอากาศได้ดี ง่ายต่อการซักกรีด
4. เครื่องประดับ สร้อยเม็ดประเก้อม
5. ทรงผม หวีเสยตามความนิยม

ภาพประกอบที่ 21-22 ชุดที่ตัดเย็บหลังจากการออกแบบ ด้านหน้า-หลัง

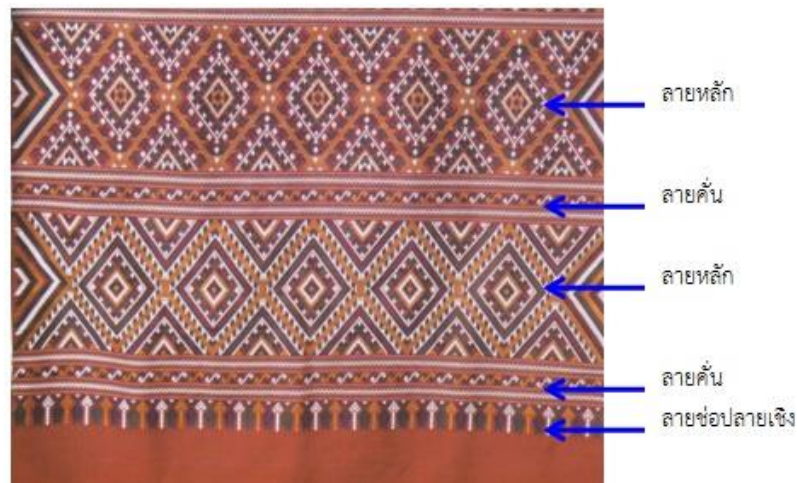
ปฏิบัติการและออกแบบชุดเครื่องแต่งกาย ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบที่ 23 ฟ้อนแพรวากาฬสินธุ์

งานขบวนแห่เฉลิมฉลองประจำปี : งานมหกรรม
 วิจิตรแพรวาราชนิแห่งใหม่ แรงบันดาลใจ งานวิจิตร
 แพรวา ราชนิแห่งใหม่ จัดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้า
 พระบรมราชินีนาถ เนื่องในมหามงคลเฉลิม
 พระชนมพรรษา 7 รอบ ที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณรับเอา
 ผ้าไหมแพรวาไว้ในโครงการศิลปาชีพ ทรงให้การสนับสนุน
 ส่งเสริมจนเราสามารถพัฒนาผ้าไหมแพรวา สร้างงาน สร้าง

รายได้ให้ชาวกาฬสินธุ์มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และผ้าไหม
 แพรวาเป็นราชนิแห่งใหม่ ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจในการ
 ออกแบบชุดโดยการนำเอาชุดการแสดง ฟ้อนแพรวา
 กาฬสินธุ์ มาพัฒนาในการสร้างสรรค์ชุด ผู้วิจัยได้ มานำ
 เสนอผ่านกระบวนการออกแบบและเป็นองค์ประกอบหลัก
 ของชุดที่สวมใส่ในงานประเพณีประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบที่ 24 ส่วนประกอบลายผ้าแพรวา

ส่วนประกอบที่สำคัญของชุดนั้นคือ ผ้าฝ้ายย้อมมะเกลือ ผ้าถุงมัดหมี่ภูไท และส่วนที่สำคัญที่สุดนั้นก็คือ ผ้าแพรวาอันเป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ และขึ้นมดหมี่ภูไท ลวดลายของแพรวา ลายหลักมักเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานของลายผ้า ส่วนสีสันทบนผ้าแพรวาแต่เดิมนิยมพื้นสีแดงคล้ำย้อมด้วยครั่ง มีลายจกสีเหลือง สีน้ำเงิน สีขาว และสีเขียวแซมกระจายทั้งผืนผ้า สอดสลับในแต่ละลายแต่ละแถว ลวดลายประกอบด้วยตัวลายทั้งหมด 3 ส่วน ดังนี้

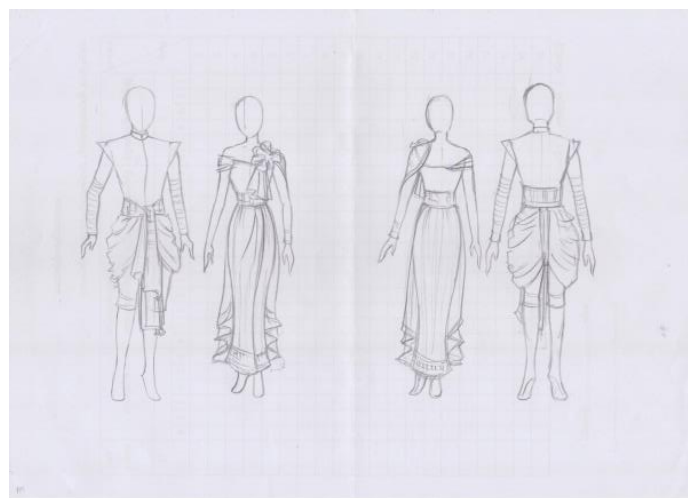
1. ลายหลัก คือ ลายที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งปรากฏอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่ของลายผ้าในแนวนอน ลายหลักแต่ละลาย

มีความกว้างของลายสม่ำเสมอ

2. ลายคั่น หรือลายแถบ คือ ลายที่มีขนาดเล็กอยู่ในแนวขวางผืนผ้า ความกว้างของลายประมาณ 4-6 เซนติเมตร ทำหน้าที่เป็นตัวแบ่งลายใหญ่ออกเป็นช่วงสลับกันไป เช่น ลายตาไก่ ลายงูลอย ลายขาเข ฯลฯ

3. ลายข้อปลายเชิง หรือลายเชิงผ้า คือ ลายที่ปรากฏอยู่ตรงช่วงปลายของผ้าทั้งสองข้าง ทอดติดกับลายคั่น ทำหน้าที่เป็นตัวเริ่มและตัวจบของลายผ้า มีความกว้างประมาณ 4-10 เซนติเมตร เช่น ลายข้อชนหมาก ลายดอกบัวน้อย ลายใบปุ่นน้อย ฯลฯ

ขั้นตอนการออกแบบชุด

ภาพประกอบที่ 25-26 ชุดเครื่องแต่งกายตัวอย่างด้านหน้า-หลังของจังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบที่ 27 ภาพชุดสำเร็จเครื่องแต่งกายของจังหวัดกาฬสินธุ์

เครื่องแต่งกาย : สุภาพสตรี

1. เสื้อ ใช้ผ้าแพรวาพิมพ์ลายมาตัดเย็บตัวเสื้อในลักษณะเสื้อแขนเดียวไหล่ปาด สาเหตุที่เลือกใช้ผ้าแพรวาพิมพ์ลายเนื่องจากสามารถหาได้ตามท้องตลาด ราคาไม่แพง อีกทั้งยังสะดวกต่อการซักรีดและจัดเก็บ

2. ผ้านุ่ง เป็นผ้าฝ้ายพิมพ์ลายด้วยลายมัดหมี่ ภูไทนับมาตัดเย็บเป็นลักษณะผ้าถุงป้ายเพิ่มความแปลกใหม่ด้วยการเพิ่มส้อมด้านหลังตัดเย็บด้วยผ้าเดียวกัน สาเหตุที่เลือกใช้ผ้ามัดหมี่ภูไทพิมพ์ลายนั้นเนื่องจากมีราคาถูกหาซื้อได้ง่ายตามท้องตลาดและสีเทียบเคียงกับผ้ามัดหมี่ภูไทของจริง

3. เครื่องประดับ เครื่องประดับเงิน ประกอบไปด้วย สร้อย ต่างหูจระ กิ่งไข่มุก ดอกไม้ทัดผมตามฤดูกาล

4. ทรงผมเกล้ามวยสูง

เครื่องแต่งกาย : สุภาพบุรุษ

1. เสื้อ ใช้ผ้าพื้นเนื้อฝ้ายสีดำตกแต่งด้วยแถบภูไท ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าภูไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ สาเหตุที่เลือกผ้าฝ้ายนั้นสวมใส่สบายระบายอากาศได้ดี ซึ่งเป็นเป็นผ้าที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น โดยตัดเย็บในรูปแบบเสื้อแขนกระบอกคอจีน

2. ผ้าคาดเอว ใช้ผ้าแพรวาพิมพ์ลายมาตัดเย็บเป็นสไบมัดเอว สาเหตุที่เลือกใช้ผ้าแพรวาพิมพ์ลายเนื่องจากหาได้ตามท้องตลาด ราคาไม่แพง อีกทั้งยังสะดวกต่อการซักรีดและจัดเก็บ

3. ผ้านุ่ง ผ้าฝ้ายโทเรสีพื้นสวมใส่สะดวกระบายอากาศได้ดี ง่ายต่อการซักรีด

4. เครื่องประดับ สร้อยประเก้อม

5. ทรงผม หวีเสยตามความนิยม

ภาพประกอบที่ 28-29 ชุดที่ตัดเย็บหลังจากการออกแบบ ด้านหน้า-หลัง

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบในงานวิจัยเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ การออกแบบเป็นการสร้างความหมายและเอกลักษณ์ผ้าทอพื้นบ้านของกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ประกอบไปด้วย ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ เป็นการสร้างความหมายในเชิง “สัญลักษณ์” กับ การสร้าง“เอกลักษณ์”ของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ทั้ง 4 จังหวัด 1. จังหวัดร้อยเอ็ด คือผ้าลายสาเกต 2. จังหวัดขอนแก่น ลายมัดหมี่สร้างสรรค์ 3. จังหวัดมหาสารคาม ลายสร้อยดอกหมาก และ 4. จังหวัดกาฬสินธุ์ ผ้าแพรวา(ลายเฉพาะ) จังหวัดในกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ได้ประกาศให้เป็นผ้าลายเอกลักษณ์ ในปี พ.ศ.2544 รัฐบาลส่งเสริมให้เป็นสินค้า OTOP ประจำจังหวัด “สัญลักษณ์”ของผ้าอันเป็นอัตลักษณ์ประจำจังหวัดทั้ง 4 จังหวัดนั้น เป็นเพิ่มมูลค่ากลายเป็นสินค้าประจำจังหวัด แนวทางปฏิบัติการและออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม โดยยึดหลักการออกแบบและมีแรงบันดาลใจในการออกแบบโดยยึดรูปแบบการใช้วัสดุทดแทนในการสร้างสรรค์ชุด คำนิยามนี้ในปฏิบัติการและออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ จากแผนการคิดและออกแบบที่เป็นระบบทำให้การเริ่มต้นการปฏิบัติการออกแบบชุดต้นแบบนั้นผู้วิจัยสามารถมองเห็นเป้าหมายของการออกแบบนั้นคือการได้สร้างชุดตัวอย่างขึ้นมากและสามารถนำชุดที่ออกแบบนั้นไปใช้ได้จริงในงานประเพณี อีกทั้งยังเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพในการออกแบบและตัดเย็บที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและคนในจังหวัด จึงนำไปสู่การสร้างแรงบันดาลใจของการออกแบบชุดทั้ง 4 จังหวัดในกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ ในทุกสังคมจะมีความมั่นคงเนื่องจากสมาชิกภายในสังคมมีความสอดคล้องและเข้าใจซึ่งกันและกันในเรื่องของสถานภาพ ค่านิยม เป็นทฤษฎีหน้าที่นิยมเป็นแนวความคิดที่พัฒนา และเผยแพร่วิทยการด้านสังคมและพฤติกรรมศาสตร์เน้นความสำคัญในการศึกษาวัฒนธรรม ด้านที่เป็นระบบบูรณาการแต่ละระบบ องค์ประกอบวัฒนธรรมทำ

หน้าที่ช่วยเหลือกัน สนับสนุนเชื่อมโยงระหว่างกันทั้งระบบ (สมศักดิ์ สันติสุข 2544) ได้เสนอความคิดในทฤษฎีหน้าที่นิยมโดยมีความเห็นร่วมกันว่าสังคมต้องมีโครงสร้างที่ดีเพื่อการปฏิบัติงานอย่างมีเอกภาพ องค์ประกอบต่างๆ ในโครงสร้างต้องเอื้ออำนวยระหว่างกันตามวิถีที่ควรจะเป็นเพื่อรักษาคุณภาพของระบบส่วนรวม ดังนั้น ขนบธรรมเนียม ประเพณี และสถาบันต่างๆ ควรมีหน้าที่สนับสนุนระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง ประการที่สำคัญ คือ ระบบสังคมและวัฒนธรรม ควรมีหน้าที่เป็นสื่อกลางให้สมาชิกในสังคมสามารถปรับตัว จนเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ ควรทำหน้าที่เป็นสื่อกลางให้สมาชิกในสังคมสามารถปรับตัว จนเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ ซึ่งทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ของคนในทุกๆ จังหวัด รวมไปถึงในกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ สิ่งที่เห็นได้เด่นชัดของคนในชุมชนแต่ละชุมชนนั้นคือการรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่มีการสืบทอดจากบรรพบุรุษ ก่อให้เกิดวัฒนธรรมที่เข้มแข็งอันนำไปสู่ความร่วมมือมือใจ สมัคสมานสามัคคีของคนในชุมชน อันนำไปสู่การจัดงานประเพณีประจำจังหวัดในแต่ละเทศกาล นอกจากงานวิจัยนี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบเครื่องแต่งกาย โดยการแต่งกายของมนุษย์ไม่ว่าเป็นชาติไหนจะเริ่มตั้งแต่เมื่อมนุษย์รู้จักนำหนังสัตว์หรือใบไม้มาใช้เพื่อเป็นเครื่องนุ่งห่ม นฤมล ปราชญ์โยธิน (2525) ต่อมารู้จักดัดแปลงนำผ้ามาปู มาห่ม ซึ่งการนุ่งการห่มก็จะแตกต่างกันออกไปของแต่ละประเทศหรือไม่ก็เป็นการที่มนุษย์รู้จักนำผ้ามาผูกหรือขดแทนการพัน มีการห่ม มีการนำมาพับมาจีบให้เกิดความสวยงาม นำสิ่งของ เช่น กระจุกมาทำเป็นกระดุม พวงพกา คุโรวาท (2535) รวมทั้งการรู้จักนำผ้ามาเย็บต่อกันให้สวมใส่ได้ และพัฒนามาเป็นรูปทรงต่างๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง ดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสม กับสภาพแวดล้อม สภาพดินฟ้าอากาศ ภาวะทางเศรษฐกิจ การเมืองและเหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติหน้าที่ อันนำมาสู่การออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยการออกแบบชุดเครื่องแต่งกายนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มประชากรตัวอย่างในแต่ละจังหวัดนั้นนำไปสร้างแนวทางปฏิบัติการและออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยยึดหลักการออกแบบในการสร้างสรรค์ชุดและมีแรงบันดาลใจในการออกแบบชุดเครื่องแต่งกาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยพบว่า

1. ควรมีการศึกษาการออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม ของแต่ละพื้นที่ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละจังหวัดในภาคอีสาน และการหยิบยกทำการวิจัย เช่น กลุ่มนครชัยบุรีนทร์ กลุ่มศรีโสธรเจริญธานี เป็นกลุ่มที่มีความชัดเจนทางด้านประวัติศาสตร์และมีความโดดเด่นทางด้านประเพณี พิธีกรรมที่ชัดเจน เพื่อความแพร่หลายและแตกกระจายให้เห็นความแตกต่างในแต่ละพื้นที่ของบุญประเพณี เป็นการถ่ายทอดเอกลักษณ์ในแต่ละพื้นที่ผ่านวัฒนธรรมของไทย

2. ควรมีการการคิด ประดิษฐ์ ชุดการแสดงโดยความร่วมมือจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสถานศึกษาภายในจังหวัดนำไปสู่พัฒนาการนาฏยประดิษฐ์ชุดการแสดงสู่การเรียนรู้เอกลักษณ์ชุมชนโดยผู้วิจัยเห็นการต่อยอดเมื่อผู้วิจัยนั้นได้มีการออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ในแต่ละประเพณีแล้วนั้นสามารถนำไปสวมใส่เพื่อประกอบชุดการแสดงโดยสร้างเป็นชุดการแสดงเป็นนาฏยประดิษฐ์ประจำพื้นที่ท้องถิ่น ซึ่งเป็นการต่อยอดที่ผู้วิจัยได้ศึกษาสามารถนำมาประกอบร่วมขบวนแห่เพิ่มความสมบูรณ์ในแต่ละขบวนได้อย่างลงตัว

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลและสัมภาษณ์ในการวิจัยอันได้แก่ เทศบาลจังหวัดจันทบุรี สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันอุดมศึกษา ครูอาจารย์โรงเรียนที่มีหน้าที่รับผิดชอบในงานประเพณีประจำจังหวัดทั้งสี่จังหวัดในกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ กลุ่มรัฐวิสาหกิจที่ส่วนร่วมในงานบุญประเพณี พ่อค้า พระสงฆ์ ประชาชนร่วมไปถึงคุ้มวัดต่างๆ รวมไปถึงที่ปรึกษา ผศ.ดร.ชิลิกา วรรณจันทร์ ผู้ชี้แนะแนวทางในการเขียนงานวิจัยอันนำไปสู่การเขียนงานที่มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. การออกแบบเครื่องแต่งกายตามประเพณีตามสมัยประวัติศาสตร์และโบราณคดี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2514.
- ยศ สันตสมบัติ. มนุษย์กับวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.
- พวงผกา คุโรวาท. คู่มือประวัติเครื่องแต่งกาย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บริษัทรวมสาส์น, 2535.
- นฤมล ปราชญโยธิน. ประวัติเครื่องแต่งกาย. (ออนไลน์) 2525 (อ้างเมื่อ 25 กรกฎาคม 2559). จาก <http://www.baanjommyut.com>.
- นวลน้อย บุญวงศ์. หลักการออกแบบ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. การศึกษาสังคมและวัฒนธรรม: แนวความคิด วิธีวิทยา และทฤษฎี. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544.